

Paljud töötajad ei teadvusta isikukaitsevahendite mittekasutamisest lähtuvaid ohte

Indrek Avi
tööohutuse peaspetsialist

Eelmisel aastal läbiviidud sihtkontroll näitas, et kuigi on ettevõtteid, kus töötajatele ei väljastata vajalikke isikukaitsevahendeid, siis pahatihti ei hooli töötajad ka ise piisavalt oma tervisest ja ohutusest, et kasutada väljastatud vahendeid. Seejuures näitab statistika, et ligi 10% rasketest ja surmaga lõppenud tööõnnetustest juhtub isikukaitsevahendite puudumise või mittekasutamise tõttu.

Tööinspektorid külastasid 2011. aastal toimunud sihtkontrolli käigus kokku 200 ettevõtet, milles terviseriskide vältimiseks või vähendamiseks kasutatakse isikukaitsevahendeid. Neist 13 ettevõttes ei võimaldanud tööandja töötajatele isikukaitsevahendite kasutamist.

Palju suurem oli aga nende ettevõtete hulk, kus töötajad ei kasutanud neile väljastatud isikukaitsevahendeid või ei teinud seda kasutusjuhendile vastavalt – probleeme isikukaitsevahendite kasutamisega oli koguni enam kui kolmandikus kontrollitud ettevõtetes. Seejuures viien-

dikus kontrollitud ettevõtetest ei pidanud töötajad isikukaitsevahendite kasutamist vajalikuks, kuigi tööolud seda nõudsid. Isikukaitsevahendite vajalikkuse alahindamine on ka peamine põhjus, miks töötajad neid ei kasuta.

Kahjuks olid paljudel juhtudel tööandjad jätnud panustamata isikukaitsevahendite kasutamise meeldetuletamise – 57 kontrollitud ettevõttes puudus näiteks asjakohane isikukaitsevahendi kasutamist kohustav märgistus ning 14% ettevõtetes polnud töötajatel võimalik tutvuda isikukaitsevahendite kasutusjuhendiga.

Sihtkontrolli käigus küsitlesid inspektorid töötajaid ning 16% kontrollitud ettevõtetest hindasid nad töötajate teadmisi isikukaitsevahendite kasutamisest halvaks või pigem halvaks. Halva hinnangu tingisid olukorrad, kus töötajad ei osanud kasutada isikukaitsevahendit või ei tundnud ohtusid, mis kaasnevad selle mittekasutamisega. Kui töötajal puudub teadmine, et isikukaitsevahend tema tervist kaitseb, siis üldjuhul ei peeta selle kasutamist vajalikuks.

Kolmandik ettevõtteid pole hinnanud isikukaitsevahendite vajalikkust

Probleeme esineb samuti sellega, et tööandjad ei pööra piisavat tähelepanu isikukaitsevahendite kasutamise vajaduse väljaselgitamisele. Töökeskkonna riskianalüüsi üks ülesannetest on selgitada välja ohutegurid, mille mõju ei saa vältida või vähendada muul moel kui isikukaitsevahendit kasutades. Ohutegurite puhul tuleb hinnata kaitsevajaduse suurust ning määrata kindlaks isikukaitsevahendi nõutavad kaitseomadused. Seesugune analüüs oli tegemata koguni 30% kontrollitud ettevõtetest. Seitsmes ettevõttes oli riski alahinnatud ning kasutati isikukaitsevahendeid, mille omadused ei vähendanud terviseriski piisavalt, mistõttu olid töötajad õnnetuse või haigestumise ohus. Isikukaitsevahendiga varustamisele eelnev hindamine on määrava tähtsusega töötajate tervise hoidmisel ning ettevõtte kulude vähendamisel, sest sobimatust isikukaitsevahendist ei ole kummalegi poolele mingit kasu.

Isikukaitsevahendi kaitseomadused sõltuvad paljuski hoiustamis- ja hooldamistingimustest. Ebasobivad tingimused lühendavad isikukaitsevahendite kasutamise aega, mis omakorda nõuab nende väljavahetamist ning suuremat rahalist kulu tööandjale. Oluline on selle juures ka isikukaitsevahendite väljastamise üle arvestuse pidamine, sest hästi korraldatud arvestus tagab üldjuhul nende õigeaegse kontrollimise ja hoolduse. Arvestuse pidamine oli heal tasemel ainult pisut enam kui pooltes kontrollitud ettevõtetest, täiesti puudus see aga koguni 28% ettevõtetest. 11 kontrollitud ettevõttes olid kasutusel kasutuskõlbmatud või

kontrollimata isikukaitsevahendid. Sobivaid isikukaitsevahendite hoiutingimusi polnud 17% ettevõtetest.

25 kontrollitud ettevõttes andsid tööinspektorid negatiivse hinnangu töökeskkonnavoliniku tegevusele. Antud juhtudel ei jälginud volinik, et töötajad oleks varustatud isikukaitsevahenditega ja puuduste märkamise korral ei edastanud vastavat teavet tööandjale.

Isikukaitsevahendite korrektse kasutamise tagab teadlikkuse tõstmine ja kontroll

Samas väärib esiletõstmist, et enam kui kolmandikus ettevõtetest ei avastatud ühtegi isikukaitsevahenditega seotud nõuete rikkumist.

Külastused ettevõtetest kinnitasid, et isikukaitsevahendite kasutamise tagamiseks on vajalik tööandja kontroll. Nii võib järeldada, et olukorra parandamiseks on vaja tööandjal pöörata küsimusele piisavalt tähelepanu ning tõhustada juhendamist ja väljaõpet. Töötajate teadlikkuse tõstmiseks on tarvis üksikasjalikult selgitada ohtusid ja tagajärgi, mis kaasnevad isikukaitsevahendi mittekasutamisega. Teavitamise, juhendamise ja väljaõppega paraneb tõenäoliselt töötajate isikukaitsevahendite kasutamine, väheneb võimalike tervisekahjustuste arv ning töötajate kontrollimisele kulub tööandjal vähem aega.

Suurem osa kontrollimistest viidi läbi Harjumaal (42%), kuid kontrolliga olid haaratud kõik viisteist maakonda. Pisut enam kui veerandis kõigist kontrollitud ettevõtetest oli 50 või rohkem töötajat.

Kokku fikseeriti sihtkontrollide käigus 396 rikkumist, 241 korral koostati ettekirjutus.